

- [Om LitteraturNu](#)
- [Redaktion & Skribenter](#)
- [Kontakt](#)

Søg

- [Anmeldelser »](#)
- [Artikler »](#)
- [Podcasts »](#)

- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [RSS Feed](#)

Den søde galskab – Unica Zürn MANDEN I JASMINEN

Af

[Jeppe Mørch](#)

– 29. oktober 2017 Arkiveret i: [Anmeldelser](#), [Litteratur](#), [Roman](#), [Skønlitteratur](#)

Unica Zürn skriver så svimlende godt, at man får lyst til at blive forrykt og gal! Maniens rus smitter i nyoversat, fabulerende roman, der også skildrer grå depression og galeanstalter.

Citat

Hun marcherer i de dødeligt deprimeredes grå femte kolonne. Et medikaments kamp mod delirietilstanden, denne eneste korte epoke, som i vanviddets tilstand har været udbytterig for hende, fordi den rummede nye erfaringer – denne kamp er hurtigt vundet af medikamenter. Det er noget andet at få den store depression til at forsvinde. Med lukkede øjne, ligesom på Wittenau, tilbringer hun uger og måneder i sin seng. Hun vil ikke vaske sig længere, ikke rede håret, ikke tale.

Aldrig før har psykisk lidelse fremstået så tillokkende. Unica Zürn skriver manien frem som en frydefuld tilstand, hvori intet er umuligt for hovedpersonen, så længe hun lader sig føre af sin barndoms orkestrerende fantasiven: manden i jasmin. Vrangforestillingerne optræder som malet af et barns farvekridt, men ingen mani varer evigt, og i MANDEN I JASMINEN vågner den kvindelige drømmer altid efterfølgende op i den grå virkelighed, hvor der findes fængsler og anstalter.

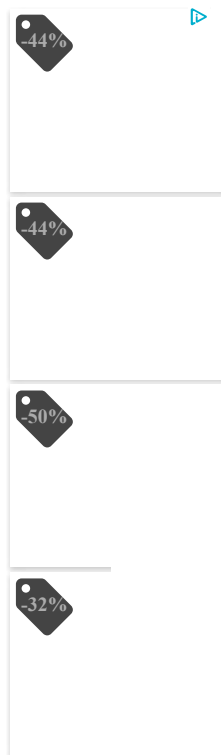
Romanen bærer undertitlen INDTRYK FRA EN SINDSSYGDOM, og det er den konstante vekslen, der gør disse indtryk til svimlende god litteratur. Unica Zürn pendulerer så forment mellem det glade vanvid og den farveløse depression, at teksten på samme tid synes både saglig og fabulerende. Den bipolare lidelses ubarmhjertige cirkularitet skildres, og samtidig mærker jeg som læser den vilde rus, bogens galskab rummer.

Surrealisten Unica Zürn er født i Tyskland, men huskes især for sine år i Paris, hvor hun boede og arbejdede med kunstneren Hans Bellmer. Sammen skabte de fotografiserien UNICA TIED UP, hvor den kvindelige forfatter fremstilles som en blanding af dukke og rullepølse. I Paris mødte hun også avantgardisten Henri Michaux, som hun til sin forbavelse straks genkendte som sin barndoms mysteriøse fantasivæsen – ham i jasminen.

MANDEN I JASMINEN indeholder selvbiografiske passager, fx når hovedpersonen nævner sin første bog HEKSETEKSTER, som Zürn udgav i 1954. I romanen er manden i jasmin Henri Michaux, men han er også pludselig Henri Melville og så en ansigtsløs instruktør, der fører den kvindelige forfatter rundt ad hendes eget sinds knottede veje.

Det fungerer formidabelt at lade en mystisk kraft suggerere hende, for sådan består det inciterende delirium blot af anelser: Både læser og hovedperson overaskes af de forrygende billeder, manden giver os. Ind flyver pludselig en helt hvid ørn, i øjne findes små hjerter, og en symaskine syr af sig selv. Så er det altså skægt at blive kastet rundt i forrykte hallucinationer.

Kenn Mouritzen har stået for den danske oversættelse, mens Olga Ravn har gendigtet romanens mange overrumplende anagramdigte, der sammen med automattegning er et af Unica Zürns kendetegn. Anagrammet består i at tage en udgangssætning og flytte rundt på dens bogstaver i hver linje, og det er en overordentlig vanskelig opgave, som Olga Ravn har løst vidunderligt. Bagerst har hun skrevet noter om gendigtningen, og de giver et fascinerende indblik i, hvordan man bedst muligt

Fakta

- Forfatter: Unica Zürn
- Titel: Manden i jasminen - Indtryk fra en sindssygdom
- Originaltitel: Der Mann im Jasmin
- Oversat af: Kenn Mouritzen, Olga Ravn
- Sider: 152
- Pris: 120,-
- Forlag: Forlaget Basilisk
- ISBN: 9788793077225

Køb hos Plusbog.dk

Tidligere udgivelser

- [Mørkt forår](#)

Billeder

klipper tæer og hugger hæle. Når der var brug for det, har hun gjort 'ravne' til 'ugler' og 'regn' til 'sne'. Det kræver en umådeligt dygtig digter at forvandle

– Tristan neben Isolde. Herber rauch / irrt ueber das harte Leben. In schon / bleiche Birne aus sternroter Hand / bau'n die Lercher ihr Nest. Aber rot- / rebenrot schneit es Baldrian-Ruhe

til

– På knæ sagde Isolde: Spis mørket, fat / mod, Tristan! Spå i fløde, aske, spæk, eg. / Soleksem af pærekød på dit ansigts / dødsmaske af græs. En poetik på list. / Isklappeklædt måne, at se dig frøs os!

Digtene er i sig selv velgørende rodebutikker, og derudover giver de et smerteligt indblik i hovedpersonens febrilske forsøg på at genfinde fantastiske billeder og en højere mening i perioder på vej mod depression. Her vil hun så gerne finde mere i verden, end den prosaiske virkelighed tilbyder. Så hun (hovedpersonen, men også Zürn og Ravn) vrider ekvilibristisk sætninger for at komme ind bag ord.

For selvfølgelig vil man gerne tilbage til den søde galskab, hvis alternativet er sondemad og spændetøje på anstalt. Jeg vil også være forrykt, og jeg vil ikke være deprimeret.

Synes godt om 9 personer synes godt om dette. [Opret en profil](#) for at se, hvad dine venner synes godt om.

- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [RSS Feed](#)

Nyeste anmeldelser i kategorierne [Litteratur](#), [Roman](#),

- [Vi og verden er et bånd, der vrider sig om samme overflade – Amalie Smith ET HJERTE I ALT](#) · 23-10-2017
- [En impressionistisk antiophobningsguide – VIDE VERDEN: LISSABON](#) · 22-09-2016
- [Sådan er et jodeliv – Joseph Roth JØDER PÅ VANDRING](#) · 26-02-2016
- [Helligånden i automatskriften – Pablo Llambías SKRIVNING FOR BEGYNDERE](#) · 27-01-2016
- [En luge til erindringen – Karl Ove Knausgård & Fredrik Ekelund HJEMME – UDE](#) · 28-12-2015

Copyright 2015 · LitteraturNu · All Rights Reserved

Læs også

- [Ofelia i rosenbedet – Olga Ravn DEN HVIDE ROSE](#) · 02-11-2016
- [Mellem metaforer og mudder – Hannah Lutz VILDSVIN](#) · 23-05-2016
- [Skuffende snemand – Charlotte Weitze DEN AFSKYELIGE](#) · 04-05-2016
- [Unica, den inkarnerede dukke – Kirstine Reffstrup JEG, UNICA](#) · 20-04-2016
- [At miste grebet om sig selv – Sylvia Plath GLASKLOKKEN](#) · 07-03-2016

Tags: [olga ravn](#), [roman](#), [sindssygdom](#), [Unica Zürn](#), [vanvid](#)

Om Jeppe Mørch

Jeppe Mørch er cand.mag. i film- og medievidenskab fra Københavns Universitet med speciale i sindsskildringer i skandinaviske film. Skriver om film og serier for Ekko. Opvokset i Vendsyssel, ungdommen udspillede sig på en marmeladefabrik, som lå ved siden af en chipsfabrik.

Ingen kommentarer

Vær den første til at kommentere på denne artikel!

Skriv et svar

Din e-mailadresse vil ikke blive publiceret. Krævede felter er markeret med *

Navn *

E-mail *

Websted

☐ Ja, I må gerne sende mig nyhedsbrevet